

Anteckningar från hbtq- och jämställdhets samrådet 18 maj 2017

Deltagande:

Ordförande: Malva Ahlstedt, kommittén för mänskliga rättigheter
Anna-Karin Caspersson, EKHO Göteborg
Angelica Löwdin, FPES Västra Götaland
Ardeshir Bibakabadi, Homan
Cornelia Björk, GR Valfärd/FoU Väst
Gunilla Lindell, kommittén för mänskliga rättigheter
Hans Gösta Kihlström, Homan i Göteborg
Johann Rehnberg, Män för jämställdhet
Kicki Borhammar, EDCS
Maja Falck, koncernkontoret avdelning mänskliga rättigheter
Maria Talja, koncernkontoret avdelning mänskliga rättigheter
Mozhgan Jalali, RFSU

Två informationspunkter: Kvinnojouren Ada har hoppat av samrådet och Kristina Körnung har avslutat sitt uppdrag i kommittén för mänskliga rättigheter och i Miljöpartiet.

1. Incheckning

Samrådsdeltagarnas sammanfattning av förmiddagens tvärsamråd med två ord:

Givande och trevligt, givande och gav överblick, intensivt och intressant, varmt och glatt, diskussion på olika nivåer, intressant och intensivt, intressant och informativt, bra input, intressant och varmt, varmt och intressant, samstämmigt och typiskt, kvavt och viktigt

2. Återkoppling om VG2020 ur hbtq och- jämställdhetsperspektiv

Fanns era perspektiv från organisationerna med? Var det någonting som inte togs upp under förmiddagen som ska framföras till Kontigo (konsulterna)?

Formen från förmiddagen, då workshopen hölls i ganska stora grupper, är problematisk. De perspektiv som lyfts är från folk som kan tala för sin grupp och är bra på att prata inför andra människor. Det som Kontigo tar med sig och sammanfattar är de starka rösterna och inte de som har suttit och funderat men inte sagt något. Man hade istället kunnat bryta ner den stora gruppen i fem smågrupper och sedan diskuterat i helgrupp, då hade alla fått komma till tals. Förhoppningsvis får de flesta ändå komma till tals i sitt samråd. Biosittningen i föreläsningssalen var inte optimal för denna typ av samtal.

Idémässigt var workshopen bra, förutom att vi hade velat ha mer intersektionalitetsperspektiv. Många i rummet lyfte upp saker om tillgänglighet utifrån deras funktionsnedsättning.

VG2020 är intressant från ett medborgarperspektiv men inte som hbtq-aktivist. Den ligger på en övergripande nivå, medan deltagaren jobbar på en mer konkret nivå. Det fanns inga direkta kopplingar mellan verksamheten och strategin, men som medborgare är det intressant att få veta hur VGR fungerar. Det var svårt att få in mer av ett hbtq- och jämställdhetsperspektiv, eftersom det egentligen ska komma in naturligt och smälta in med den övriga texten och inte kännas påhängt.

”En region för alla”, vad betyder det? VGR verkar snarare rikta sig till den sedan årtal bofasta befolkningen i Västra Götalands län. Det kanske inte var lika akut när VG2020 skrevs, men nu är det tydligt att många grupper inte nämns; nyanlända, icke-svenskspråkiga, arbetslösa och många andra. Det är det stora problemet här; den är lika välvilligt skriven som ett valmanifest och det står att hela länet ska leva, men vi nämns inte förutom i en bisats.

Alla strategidokument är på en övergripande nivå, men det kan användas som en ursäkt för att hela tiden prata utifrån en normperson. Därför är det jätteviktigt för fortsättningen att vi jobbar med jämställdhetsintegrering och intersektionalitet. Dessa frågor ska finnas med överallt, ska inte gå att komma undan bara för att det ligger på en övergripande nivå. Då reproduceras bara en idé om vilka som är ”alla”. En strategi måste vara inkluderande.

Det måste avsättas tid för att civilsamhället ska kunna hänga med och inte bara snabbt slänga in synpunkter för att hinna vidare. Det går inte att träffa alla, men det måste finnas en vettig chans att kunna lyssna människor ute i organisationerna. Så många röster som möjligt ska tas med, dessa kan man nå genom sociala medier och på andra sätt.

3. Tillgänglighetsanalys om vilka som inte har tillgång till ungdomsmottagningar, Cornelia Björk GR Valfärd/FoU Väst

Göteborgsregionens kommunalförbund (GR) är en samverkansform mellan 13 kommuner och omfattar en miljon invånare i och omkring Göteborg. GR har 180 medarbetare som jobbar med miljöfrågor, byggnadsfrågor och andra saker. FoU står för forskning och utveckling och är ett gränssnitt mellan verksamheten och akademien. Denna studie har fokus på ungdomsmottagningarna i länet. Cornelia ska göra en kartläggning med fokus på tillgänglighet och utvärdera en större satsning som verkar för stärkt psykisk hälsa. Det deltagarna säger kommer bli ett bidrag till ett verksamhetsutvecklande dokument för att förbättra ungdomsmottagningarnas arbete.

Öppen diskussion som inleds med tre minuter i bikupor för att få igång diskussionen. Frågor att diskutera var:

- Vad betyder hälso- och sjukvårdslagens formulering att vård ska ges på lika villkor?
- Hur bör man som offentlig aktör arbeta för att främja att vården ges på lika villkor?
- Vilka hinder och utmaningar finns det för en ungdomsmottagning att nå vård på lika villkor?

Vård på lika villkor kan inte åstadkommas i Göteborg eftersom ungdomsmottagningarna har olika huvudmän. Hur förenas olika huvudmän med olika syn och olika förutsättningar, hur drivs frågan framåt? Det stora problemet är organisatoriskt.

Varför är det ett problem?

Det beror på vad ungdomarna förväntar sig av en mottagning, vilken service mottagningen ska ge. Det här varierar mellan olika arbetsgivare, vilka signaler som skickas från chefshåll.

På vilken nivå i organisationen uppstår problemet?

Det handlar om olika kulturer av vilket ansvar regionen eller kommunen ska ha. Göteborgs stad och VGR har till exempel olika kultur när det gäller hur arbetet ska styras och hur dem ser på tillgänglighetsfrågor. Lerum är den enda kommunen där huvudmannaskapet är delat mellan kommunen och regionen. Många önskar att det skulle kunna utvidgas till fler kommuner.

Olika huvudmän ska inte vara ett hinder för tillgänglighet utan hälso- och sjukvårdslagen ska gälla. Sedan finns det alltid en risk att människor tolkar lagen olika och att det inte blir likvärdigt. Det finns en del problem med formuleringen i hälso- och sjukvårdslagen: ”vård på lika villkor för hela befolkningen”. Den fokuserar ju på vad som ges och inte på effekterna. Det kan i slutändan bli väldigt ojämnt. Ett nytt förslag är: ”Varje person ska få den vård hen behöver för att uppnå bästa möjliga hälsa”.

Vid möten med gymnasieungdomar på demokratitorg har tillgängligheten till ungdomsmottagningar diskuterats. Ungdomsmottagningar är endast öppna på dagen, men det borde vara öppet även på kvällen. En del kan ta ledigt från skolan, men en del vågar inte berätta att de ska besöka ungdomsmottagningen och kan därför inte få ledigt. Det är inte lika villkor. Skoltid fungerar bättre för äldre ungdomar som går på universitetet, men det är inte den målgruppen som är viktigast att nå. Utlys tjänster där det står specifikt att man ska jobba kvällar. Annars blir det ett slags moment 22 – samhället erbjuder en service men servicen den är till för kan inte gå dit. En annan aspekt är hur besökare kan boka tid: finns det drop in-tider till exempel? Ibland måste ungdomarna ringa på skoltid för att boka tid. På en ungdomsmottagning har de endast telefontid en gång i veckan i två timmar för att boka träff med en psykolog. Telefonskräcken är utbredd hos ungdomar, många vill inte ringa utan boka via nätet eller maila. Det skulle öka tillgängligheten; gör det opersonligt fram till att det blir väldigt personligt.

Tillgänglighet handlar inte bara om öppettider utan också om vilka som får lov att besöka ungdomsmottagningarna. Vissa föräldrar har värderingar och stränga normer som gör det svårt för ungdomar att ta sig dit. Det är inte meningen att man ska behöva ljuga.

Hur är det möjligt att komma runt det?

Föräldrasamverkan vore bra för att bryta hederskulturen. Genom att bredda verksamheterna kan det bli mer legitimt att gå dit för andra saker som föräldrarna tycker är okej. Placeringen av ungdomsmottagningen är också viktig, den ska finnas där ungdomar finns.

Ungdomsmottagningarna har väldigt lite utåtriktat arbete. Tanken är att ungdomarna ska söka upp dem och inte tvärtom. Det finns både bra och dåliga aspekter med detta förhållningssätt.

Ungdomsmottagningen jobbar visst uppsökande med besök i skolor vilket innebär att de flesta känner till verksamheten. Men hur många känner till umo.se? Där finns massa information

och någonting som heter panikknappen, som gör att en annan hemsida kommer upp om till exempel en förälder skulle komma in. Det måste också finnas möjlighet att träffa någon fysiskt. Ungdomsmottagningen borde bli unga människors hela vårdcentral dit de även kan gå när de har halsfluss. Unga får ett dåligt bemötande om de går till Närhälsan och inte har en förälder med sig. De som jobbar på ungdomsmottagningar är proffs på unga men vissa upplever att det blir dåligt bemötta och att det är långa köer även där. Om ungdomsmottagningarna får en ökad finansiering finns det mer de kan göra.

Föreningar som jobbar i kyrkan vet att där finns också en slags hederskultur även om den står närmare det svenska samhället. På Öckerö är frikyrkan stark. Det finns ungdomar där som tycker att det är jobbigt att gå till ungdomsmottagningen. Det har blivit bättre nu, också för att man går dit med skolan. Men det finns svenska föräldrar som inte vill att deras barn ska gå till ungdomsmottagningen eftersom det associeras med sex. Vid samtal med konfirmandgrupper är hbtq-organisationen de enda som pratar om sexualitet, vi kan därför hänvisa till ungdomsmottagningen.

En organisation har en chattjour som är ett forum som är enkelt, tillgängligt och används mycket av killar. Det är bra om ungdomsmottagningen inte ser sig själva som en isolerad enhet utan kan samarbeta med andra organisationer och jourer. Vad säger statistiken, vilka grupper är det som använder ungdomsmottagningen idag?

Cirka 10 – 15 % av de som söker sig till ungdomsmottagningen är killar. Överlag söker män mindre vård och i ett senare skede. När det gäller killar finns MUM (Mottagningen för unga män) som tar upp mansnormer och sexualitet. På ungdomsmottagningen jobbar barnmorskor, och det är kvinnor. Killar känner sig inte bekväma med att gå dit. Det ska vara lika villkor, men det som signaleras är att ungdomsmottagningen är en plats för tjejer.

Ungdomsmottagningen kan inte vara en mottagning som kan inkludera alla, det är omöjligt. Därför är det viktigt med skolhälsovården om man vill nå ut till ungdomar med psykisk ohälsa. Lärare och pedagoger ser ungdomarna varje dag och kan se dem som behöver hjälp. Det är något i formen med ungdomsmottagning, att bli mottagen och sitta och vänta, det är inte attraktivt.

Upplever besökarna att de söker vård när de går till ungdomsmottagningen? Eller är de där för att få p-piller, diskutera sin sexualitet osv. Står ungdomsmottagningen för vård? Det anses inte vara vård att få p-piller eller få en spiral, men det är klassat som vård. Det är viktigt att informera om att p-piller är vård. Många unga tjejer förstår inte det. Det är viktigt att det finns utrymme för att föra samtal om synen på kön, sexualitet och identitet.

Ungdomsmottagningarna har både ett folkhälso- och ett sjukvårdsperspektiv. Det är en intressant gränsdragningsproblematik, vad är inom ramen för ungdomsmottagningens uppdrag och när slutar ansvaret när det gäller psykisk ohälsa?

Om ni hade makt att verksamhetsutveckla ungdomsmottagningen utifrån era organisationer, vad skulle ni vilja förbättra?

Mer samtal kring normer och kön eftersom mycket bottnar i hur människor upplever sin identitet. Sexuell hälsa, vad man ställer upp på och förväntas göra, sexuellt våld. På vilka villkor ska ungdomar ha sex? Många olika typer av samtal vore bra som chatt och i grupp.

Ungdomsmottagningens grunduppdrag är att satsa på förebyggande samtal, att hjälpa de som mår dåligt att lyfta saker.

Det skulle behövas nå ut till nyanlända ungdomar och barn som inte vet något om sex och samlevnad. En av samrådsorganisationerna kan ta emot och ge råd, men att hjälpa vid psykisk ohälsa är svårare och det är vanligt bland nyanlända. Det vore bra om kommun eller regionen skulle kunna backa upp sådana organisationer, som pratar deras språk och ofta har varit igenom samma sak. Rent konkret kan ungdomar få med sig någon stödperson när de söker vård för könssjukdom, våldtäkt eller liknande. Föreningen jobbar även med korta samtal och att upplysa, stötta och förebygga. Samhället borde ta tillvara på de tillgångar som redan finns.

Tjejjouren är ju en annan verksamhet som jätteviktig. Det är ett komplement för de tjejer som inte får stöd hos ungdomsmottagningen.

Information om ungdomsmottagningen ska komma från skolan men också från civilsamhället; fritidsgårdar, fotbollslag, festivaler etc. Ungdomsmottagningar borde inte bara samarbeta med offentliga aktörer utan även med andra. Att prata om detta i idrottsföreningar är viktigt. Ungdomsmottagningar kan använda föreningslivet som ett sätt att nå ut till ungdomar.

4. [Förslag till högtidsdagar som kommittén för mänskliga rättigheter uppmärksammar, Maria Talja, avdelning mänskliga rättigheter, VGR](#)

Förslag från samrådet är att uppmärksamma IDAHOT istället för West Pride – alla är eniga. Även önskemål om att uppmärksamma Transgender Day of Remembrance och Internationella kvinnodagen.

Andra dagar som lyftes: Världssamfundets dag mot rasism och diskriminering, Internationella Downs syndromdagen, Internationella äldredagen, FN-dagen, Religionsfrihetsdagen, Internationella barndagen.

Dagarna uppmärksammas på lite olika sätt, till exempel genom att anordna seminarier eller manifestationer, tala på offentlig plats eller uppmärksamma på sociala medier och på hemsidan.

5. [Information från kommittén för mänskliga rättigheters sammanträde 27 april](#)

Tre ärenden beslutades:

1. Människorättsstipendiet delades ut till Barnrättsäventyret tillsammans med Erikshjälpen. Det är en utbildningssatsning för barn i mellanstadieåldrarna där eleverna utbildas i barnets rättigheter och barnkonventionen.
2. Beslut om verksamhetsbidrag till bland annat hbtq-organisationer. Det skulle egentligen ha beslutats på kommittémötet den 23 mars men det blev bordlagt eftersom kommittén ville få förtydligat hur avdelningen hade bedömt ansökningarna. Det har försenat utbetalningarna.

3. En fråga angående dövas rätt att lämna blod diskuterades. Hittills har döva inte kunnat lämna samtycke på ett godtagbart sätt och har därför inte kunnat lämna blod. En översyn ska göras för att kunna ändra de reglerna.

6. Återkoppling på frågorna som lyftes vid förra mötet

Köer till könskorrigering: I majoritetens förslag till regionfullmäktiges budget ska göras en översyn av köerna enligt budget, köerna ska förbättras.

Oskuldstest/kvinnors könsstämpning: En kartläggning ska göras om hur verksamheterna jobbar med hedersfrågor och sexualiserat våld. Kompetenscentrum om våld i nära relationer (VKV) sprider nu nationella riktlinjer utan att ha ett formellt uppdrag. Det finns även ett uppdrag att ta fram ett SRHR-underlag om kvinnors anatomi vilket kan vara en hjälp i att avskaffa myten om mödomshinnan.

Pridefestivaler i länet och deltagande vid West Pride 2017: De Pridefestivaler avdelningen har hittat är Skövde, Uddevalla, Borås, Öckerö, Bollebygd, Strömstad, Mellerud, Hamburgsund, Lysekil och West Pride. Förslag inför EuroPride 2018 är att ha en turné i Västra Götalands län. Planeringen inför nästa år sätter igång efter West Pride och detta förslag finns då med.

Har någon i samrådet intresse av att finnas med i VGR:s tält under West Pride? Vad vill ni förmedla? Ingen anmälde intresse för att stå i VGR:s tält. Det är dock viktigt att visa att samrådet finns. Det kan vara ett bra tillfälle att sprida information om samrådet.

7. Är det några frågor från dagens möte som ska lyftas vidare till kommittén för mänskliga rättigheter?

Intersektionalitet, inte vad det är men vad det innebär för arbetet. Att möjliggöra mötesplatser där vi kan prata om gemensamma nämnare och där vi inte bara pratar utifrån vår egen gruppering. Hur säkerställer vi det intersektionella arbetet i samrådet, även när vi inte har tvärsamråd? Om de andra samråden jobbar intersektionellt är det intressant att veta hur. Annars kan samrådsarbetet bidra till att osynliggöra vissa aspekter. Samrådet föreslog temamöten där flera olika perspektiv lyfts upp och många olika röster får komma till tals.

8. Övriga frågor

Foldern om könsuppdelad statistik som är utgiven av Länsstyrelsen och VGR: där finns sex av diskrimineringsgrunderna listade samt två andra, socioekonomisk bakgrund och bostadsort. Könsöverskridande identitet eller uttryck finns inte med. Denna folder är trots allt tryckt 2016. Osynliggörandet av gruppen är trist. Maria tar med sig att försöka justera texten på hemsidan samt att påpeka detta vid en eventuell ny tryckning och inför framtida upplagor.

VGR ska ta fram en ny policy för föreningsstöd. Representanter från samråden bjuds in för att diskutera policyns utformning. Mötet är den 13 juni klockan 10 – 12 på Södra Hamngatan i Göteborg. Arvodering utgår. Fler möten kommer att hållas efter sommaren. Det går bra att anmäla intresse nu eller att återkomma till Maria vid senare tillfälle. Två personer från samrådet anmälde sig direkt.

